

LIFE09 NAT/SE/000344 "Vieraslajeihin kuuluvan supikoiran
(*Nyctereutes procyonoides*) torjuminen Pohjois-Euroopan maissa."

Supikoira valtaa Pohjois-Suomen ja Ruotsin - auta leviämisen estämisessä!

Supikoira on koiraeläimen oma alalajinsa, ja se tulee alun perin Aasian itäosista. Supikoira tuotiin turkisiistaksi entisen Neuvostoliiton länsiosiin vuosina 1929 - 1955. Sen jälkeen se on leviittänyt yli 1,4 miljoonan neliökilometrin suuruiselle alueelle Keski-Euroopassa, ja on nyt leviämässä Ruotsiin ja Norjaan Pohjois-Suomen kautta, sekä Tanskaan Manner-Euroopan kautta.

Supikoira on vieraslaji joka voi aiheuttaa suurta vahinkoa kotimaisille lintulajeille ja sammakkoeläimille jos se vakiintuu Pohjoismaihin. Lisäksi supikoira voi leviittää yleisvaarallisia tauteja, kuten vesikauhua ja myyräekinokkia.

Tuntomerkit:

Supikoira on ketun kokoinen, mutta sillä on lyhyemmät jalat ja häntä. Pää on pieni ja korvat pyöreät. Eläin muistuttaa pesukarhua. Korkeus n. 40-50 cm, pituus 50 - 70 cm. Paino n. 4-6 kg kesällä ja 6-10 kg myöhäissyksyllä.

Supikoiralla on tunnusomainen naamio mustilla merkeillä silmien ympärillä. Pää ja kuonon etuosa ovat muutoin vaaleat. Turkki on tiheä ja pehmeä, keltaruskea väriiltään tummine merkkeineen lavoissa ja sivuilla. Vatsa on vaaleampi, rinta ja jalat ovat tummat, melkein mustat. Talvella turkki tihenee ja värit tummenevat.

Miksi haluamme pysäyttää supikoiran leviämisen?

Suomi on allekirjoittanut sopimuksen biologisesta monimuotoisuudesta, jossa on sitouduttu estämään vieraslajien tuonnin maahan, sekä hallitsemaan ja eliminoimaan vieraita lajeja jotka voivat häiritä ekosysteemiä, elinympäristöjä ja kotimaisia lajeja Samankaltaisia sitoumuksia on annettu myös Bernin ja Ramsar-konvention ratifioinnissa. Supikoira on lajitietokannan mustalla listalla.

- Kaikki kokemukset osoittavat että useimmilla tuontilajeilla voi olla suuret ja ennalta arvaamattomat vaikutukset paikalliseen eläimistöön ja kasvistoon.
- Tiedämme että supikoiran vakiintuminen paikallisesti tulee olla negatiivinen vaikutus maassa pesiviin lintuihin. Erityisen alttiina ovat yhdyskunnissa pesivät kosteikkolinnut.

- Supikoira on tärkeä vektori sairauksien leviittäjänä, mm. vesikauhu. Lisäksi se voi levittää monia ei-toivottuja loisia, esim. *Echinococcus multilocularis*.
- Suomen vesikauhuepidemian aikana vuosina 1988 - 89 supikoira oli taudin tärkein levittäjä.
- *Echinococcus multilocularis* on heisimato, jonka ensisijainen isäntäeläin ovat koiraeläimet, mutta joka voi käyttää jyrsiöitä ja myös ihmisiä väli-isäntinä. Tartunnan saaneen eläimen ulosteesta loisen munia voi tarttua ihmiseen sienten tai marjojen välityksellä. Ihmisillä tartunta voi johtaa maksan toimintahäiriöön.

Jälet kuvissa

Supikoiran jälki (vas.), koira (keskellä), kissa (oik.); tarkempi kuvaus kts. sivu 6.

Supikoira

Koira

Kissa

Saukko

Mäyrä

Kettu

Leviäminen ja kannan tila

Pennut jättävät synnyinalueen jo syksyllä. Alueilla jossa tiheys on suuri, myös aikuiset eläimet voivat levittäytyä. Molemmat sukupuolet leviävät samalla lailla. Alueilla, jossa supikoiraa metsästetään syntyy vapaita alueita. Tällöin myös levittäytyminen on tehokkaampaa. Tavallisesti nuori eläin siirtyy noin 14-19 km, mutta vaellus voi ylittää jopa 200 km. Jopa 700 km:n vaellus synnyinpaikasta on rekisteröity. Näin ollen supikoiria voi tavata kaukana vakituisen levinneisyysalueen ulkopuolelta, varsinkin niinä vuosina kun ravintoa on hyvin saatavilla, esim. pienjyrsijöitä.

Supikoiria vapautettiin Neuvostoliiton eurooppalaisessa osassa v. 1929 - 1955. Suomessa ensimmäiset havainnot on tehty 1930-luvulla ja Ruotsissa 1940-luvulla. Ensimmäinen havainto Norjassa tehtiin vuonna 1983.

Osassa lajin uusilla levinneisyysalueilla, kuten Suomessa ja Puolassa, leviäminen on hyvin nopeaa. Suomessa ja Puolassa on jopa yli 2 supikoiraa/km² suotuisilla alueilla. Kosteikko-alueilla tiheys on vielä suurempi.

Suomessa pyydetään n. 170 000 supikoiraa vuosittain. Ruotsissa ensimmäinen supikoira-pentue rekisteröitiin v. 2006 ja viime vuosina on pyydetty noin 30 - 50 eläintä vuositasaalla, useimmat Norrbottenin alueella..

Kuvassa näkyy alueet, joista on dokumentoituja havaintoja Ruotsissa ja Norjassa vuosina 2008-2010. Tämän jälkeen monia uusia havaintoja on tehty.

Supikoiran käyttäytyminen ja ympäristö:

Supikoira muodostaa pysyviä parisuhteita. Pari pysyy yhdessä koko elämän 3-8 km² suuruisella alueella.

Supikoira suosii tiheää kasvillisuutta. Se on taitava uimari ja pysyttelee siksi mieluiten kosteikkoalueilla. Se viihtyy myös vehmaissa lehtimetsissä. Supikoirat oleilevat myös asutuksen läheisyydessä ja hakevat usein ravintoa talojen ympäriltä.

Supikoira nukkuu talviunta. Pesänä voi toimia mm. majavien pesät, ketunkolot ja ontot puunrungot. Supikoira hyödyntää erityisesti mäyrien pesäkoloja. Supikoiralla on aktiivisia kausia myös talvella suojasäällä, jolloin se on helppo jäljittää.

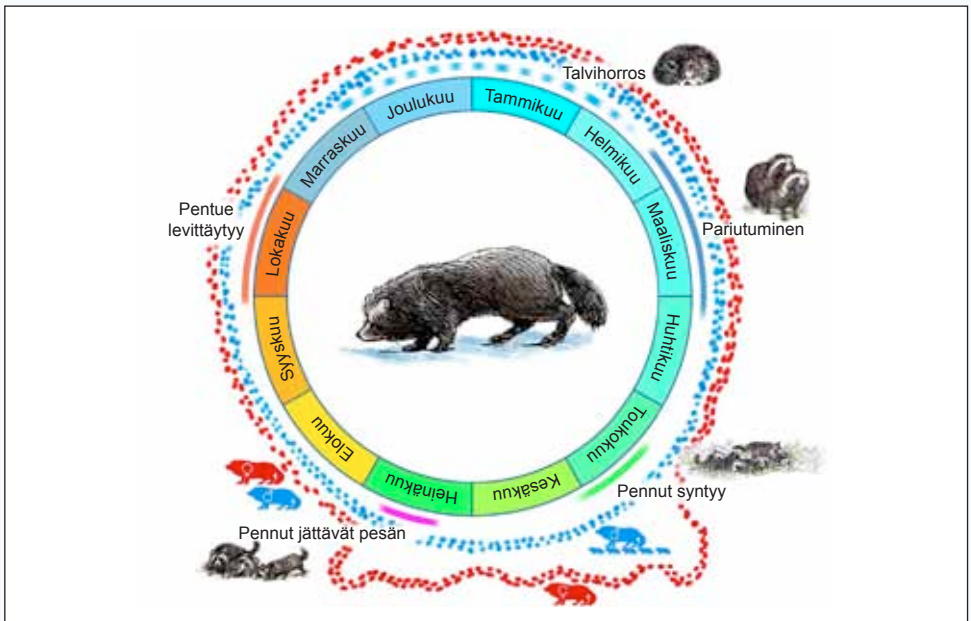
Supikoira on yöaktiivinen eläin, ja on verrattain arka. Häiritäessä se usein jähmettyy, eikä pakene. Tästä johtuen supikoiria voi olla vaikea havaita, vaikka niitä olisikin alueella.

Ravinto:

Supikoira on kaikkiruokainen ja se syö kaiken löytämänsä, esim. pieniä nisäkkäitä, raatoja, lintuja ja munia, kalaa, sammakkoeläimiä, matoja, hyönteisiä ja kasvisperäistä ravintoa.

Lisääntyminen ja kuolleisuus:

Supikoiranaaraan rasvakerroksen paksuudella ja tuotettujen pentujen määrällä on selvä yhteys, mutta normaali pentuekoko on 8-10 pentua. Pentukuolleisuus on suuri, jopa 60 % syntyneistä pennuista kuolee ensimmäisten kolmen kuukauden aikana. Tutkimusten mukaan elinikä on noin 3-4 vuotta. Puolassa noin 40 % joutuu pedon kynsiin, 27 % kuolee erilaisiin tauteihin (vesikauhu ja kapi). Muut kuolinsyyt ovat liikenne, metsästys ja tuntemattomat syyt. Suomessa noin puolet kuolleisuudesta johtuu metsästyksestä, ja loput kuolinsyyt ovat liikenne ja nälkiintyminen.

Mitä sinä voit tehdä estääksesi supikoiran leviämisen?

Mikäli supikoiran leviäminen Pohjois-Suomeen, Ruotsiin ja Norjaan halutaan estää, on olennaisen tärkeää että pohjoismaiden välillä on laajaa ja hyvin koordinoitua yhteistyötä. Tärkein panos tehdään kuitenkin paikallisesti. Tästä syystä Sinun on:

- **osattava erottaa supikoira muista lajeista**
- **opittava supikoiran jäljet**
- **oltava aktiivinen ja raportoitava supikoira havaintosi**
- **ollessasi metsästäjä opeteltava supikoira pyyntiä**

Jäljitä supikoira kevättävella - supikoiralla on rajallinen toimintasäde (2-3 km). Tähän vuodenaikaan jälki johtaa nopeasti pesäkololle!

Suomessa supinmetsästys on sallittua koko vuoden. Kesäkuukausina emä, jolla on pennut, on rauhoitettu. Suurin osa pyydystetyistä supikoirista saadaan saaliiksi koiran avulla.

Supikoiralla on erikoinen ominaisuus tekeytyä kuolleeksi huomattuaan että ei pääse pakoon.

Supikoiran jätökset ja jäljet

Jätökset:

Supikoiran jätökset ovat usein suurina kertyminä, koska supikoira ulostaa aina samaan paikkaan. Ulosteiden koostumus vaihtelee saatavilla olevan ravinnon mukaan, mutta ovat noin 1,5 - 2 cm paksuja pökäleitä. Supikoira ulostaa usein pesän läheisyyteen, mutta jätöksiä voi olla myös reviiirin laidoilla.

Yllä supikoiran jätöksiä, alla mäyrän jätökset.

Jäljet:

Supikoiran jälki on pyöreä kuin kissan jälki, mutta suurempi. Supikoiran jäljessä näkyy 4 varvasta, näätäeläimillä, esim. Mäyrällä näkyy 5 varvasta. Supikoiran jälki on symmetrinen ja kynnet näkyvät selvästi. Kissaeläinten jäljet ovat epäsymmetriset eikä niissä näy kynsiä. Supikoiran jälki on noin 4 - 5,5 cm leveä, etutassu on hieman takatassua suurempi. Koska supikoiralla on niin lyhyet raajat, jäljet eivät ole linjassa kuten ketulla. Askel on lyhyt (40-60 cm).

Supikoiran jälki on symmetrinen ja pyöreä

Supikoirat kulkevat usein pareittain. Siksi nähdään usein kahden eläimen jäljet samassa paikassa. Askelpituus on etäisyys jäljen etureunasta seuraavan saman tassun jäljen etureunaan.

Supikoiran näköislajit

Supikoira. Huomioi lyhyet jalat, lyhyt häntä ja pyöreät korvat.

Pesukarhu.

Mäyrä (yllä) ja sinikettu (alla).

Ristikettu, punaketun tumma muunnos.

Supikoira on monista syistä ei-toivottu laji Suomen luonnossa. On tärkeää että opimme lisää tästä vieraslajista, miten se käyttäytyy ja leviää, mikäli haluamme estää sen leviämisen muihin Pohjoismaihin.

Toivomme että tämä esite auttaa ja innostaa sinua supikoirapyynnissä.

Suomessa Suomen Riistakeskus vastaa hankkeen toiminnasta.